

AVU i 27-11-03

DIES DE CADA DIA

Mentiders

PERE ROVIRA

Quan algú t'anuncia que serà sincer amb tu, val més que et disposis a sentir alguna cosa desagradable. Els mentiders, en canvi, solen ser partidaris de l'amabilitat, la tolerància, la diversió, perquè parlen per exercir la creativitat, i, per a ells, l'efecte que ha de produir allò que estan dient és inseparable del plaer que senten mentint: saben que aquest plaer no seria possible sense els seus interlocutors, els enganyats, i per això són agraïts i bondadosos amb la gent que tracten. M'estic referint, naturalment, als mentiders vocacionals i artístics, als que menteixen perquè sí, sense cap finalitat lucrativa ni política, als mentiders que troben la realitat insatisfactòria, i que en prescindeixen tant com poden, almenys verbalment.

També hi ha el mentider pèrfid, que inventa coses per difamar, per fer mal. És un mentider trist i avorrit, autobiogràfic, perquè no sap sortir de les seves misèries. Els mentiders alegres, en canvi, no volen parlar mai de ningú ni de res que existeixi; només fan veure que en parlen, i, al contrari que els tristos, projecten sobre les situacions i els personatges del seu relat tanta il·lusió i tanta aventura com poden. Els mentiders més conspicus acaben creient-se les seves pròpies mentides, autosuficients, gloriosos, dintre del seu cercle creatiu.

Després, hi ha les mentides de tots i de cada dia. Seria insuportable, ¿no?, que ens haguéssim de dir sempre la veritat. La salutació més senzilla, un "¿com estàs?" qualsevol, provocaria respostes complicades i pesadíssimes. I resultaria molt difícil ser amable. Fins i tot, resultaria impossible ser amant, perquè no hi ha cap amor que pugui sobreviure a tres dies seguits de veritats. I tots els amics es barallarien, si es diguessin el que pensen. I la vida social seria un camp de batalla. Mentir modestament, doncs, forma part de la bona educació i de la comprensió del món: s'ha de saber que, en general, la persona que ens pregunta com estem no vol saber com estem; és el principi mínim, però imprescindible, de la nostra col·laboració al bon funcionament dels ocis i dels negocis.

Dissortadament, quan menys t'ho esperes, apareix un sincer per amargar-te la vetllada. La seva sinceritat pot anar des d'una opinió sobre la corbata que portes, fins a un discurs sobre el sentit de la vida. El més probable serà que hagi de suportar alguna grolleria, algun insult i, si el deixes explicar-se, moltes bestieses. Potser el més irritant dels sincers professionals és que confonguin tant les coses: que es creguin que ser sincer és ser intel·ligent i honest, que estiguin convençuts que, pel fet de dir el que pensen, estan dient la veritat. No se'ls acut que la veritat que proclamen pugui ser una estupidesa, o una obvietat que no es mereix l'atenció de ningú.

En canvi, una bona mentida, una mentida treballada estèticament, ens situa davant d'un poeta de la conversa, una persona que parla i enganya per plaer, que defuig la indignació i l'escepticisme, que només ens està contant un conte, com si fóssim petits, ell i nosaltres. Si els polítics, en lloc de declarar, cada dia més rutinàriament, "Els seré completament sincer", es decidissin a afirmar "Vaig a mentir-los tan bé com pugui", ¿no els entendríem millor?

• PERE ROVIRA, ESCRITOR